

SZKOŁA PODSTAWOWA NR 38
im. gen. Stanisława Maczka
w Gdańsku

PROGRAM DORADZTWA
ZAWODOWEGO
DLA KLAS VII-VIII
SZKOŁY PODSTAWOWEJ

ROK SZKOLNY 2022/2023

GDAŃSK 2022

SPIS TREŚCI

I. Podstawy prawne	3
II. Założenia ogólne programu	3
III. Cel ogólny doradztwa zawodowego	4
IV. Treści programowe oraz cele szczegółowe	4
V. Warunki i sposoby realizacji programu.....	7
VI. Ewaluacja programu	8
Załącznik 1 – Literatura i zasoby do realizacji programu doradztwa zawodowego	9
Załącznik 2 – Harmonogram realizacji	12

I. PODSTAWY PRAWNE

Prowadzenie działań związanych z doradztwem zawodowym dla klas VII-VIII w szkole podstawowej reguluje m.in. Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe, w której zapisano, że system oświaty zapewnia przygotowanie uczniów do wyboru zawodu i kierunku kształcenia. Szczegółowe regulacje wprowadza rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach oraz Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 lutego 2019 r. w sprawie doradztwa zawodowego.

II. ZAŁOŻENIA OGÓLNE PROGRAMU

Program stanowi realizację jednolitej, uwzględniającej etapy rozwojowe uczestników oraz specyfikę typów szkół, systemowej koncepcji doradztwa zawodowego rozumianego jako: uporządkowane i zaplanowane działania mające na celu wspieranie uczniów klas VII–VIII szkół podstawowych w procesie świadomego i samodzielnego podejmowania decyzji edukacyjnych i zawodowych. Program bazuje na kilku teoriach doradczych. Głównym kryterium doboru koncepcji była możliwość odniesienia procesu świadomego kształtowania własnej kariery do zmian rozwojowych, które warunkują realizację treści na tym etapie edukacyjnym. Najbardziej podstawowa w poniższym zestawieniu teoria rozwoju psychospołecznego człowieka E. Eriksona, prezentująca bieg życia człowieka jako sekwencję kolejnych konfliktów, stanowi ogólną ramę postrzegania „pracy” na różnych etapach życia człowieka (od poczucia sprawczości przez pracowitość i kreatywność do rozczarowania versus poczucia spełnienia). Z etapem rozwojowym 13–14 latków związany jest tzw. konflikt tożsamości przejawiający się stanem niepewności ról społecznych i poszukiwaniem własnej tożsamości osobowej i zawodowej oraz okazji do manifestacji swojej niezależności. Efektem pozytywnego rozwiązania tego konfliktu jest ukształtowanie zintegrowanego poczucia własnego „ja”. Otrzymywane w tym okresie odpowiednie wsparcie i zachęta do odkrywania siebie owocują wysokim poziomem samokontroli i zwiększaniem samoświadomości. Według koncepcji D. Supera okres ten to przejście od etapu zainteresowań (od 11. do 12. roku życia) do etapu uświadamiania sobie własnych możliwości, zdolności oraz krystalizowania się hierarchii wartości (od 13. do 14. roku życia), co związane jest z potrzebą doświadczania oraz – jak wynika z koncepcji E. Ginzberga – podejmowania prób sprawdzania owych możliwości (11–16 lat). Z psychodynamicznej koncepcji A. Roe możemy zaczerpnąć dla tego okresu rozwojowego ideę podziału zawodów na 8 grup związanych z orientacją na ludzi i na rzeczy oraz zwrócenie uwagi na zaspokajanie potrzeby samorozwoju. Czynniki te stanowią istotne uwarunkowania wyboru zawodu i kształtowania własnej kariery w ścisłej korelacji z zadaniami

rozwojowymi. Teorie J.D. Krumboltza i A.S. Levina, M. Savickasa oraz V. Peavy'ego opisują pojęcie zmiany, które jest kluczowe we współczesnym modelu kariery. Tym samym taki dobór inspiracji teoretycznych do projektowania wsparcia w ramach doradztwa zawodowego zapewni z jednej strony podążanie za naturalnymi zmianami rozwojowymi uczniów, z drugiej zaś uwrażliwi ich na dynamikę zmian we współczesnym świecie pracy. Zgodnie z modułową strukturą programu w każdej klasie są realizowane cele ze wszystkich czterech wskazanych obszarów: Poznawanie własnych zasobów; Świat zawodów i rynek pracy; Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie; Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych. Treści są sukcesywnie poszerzane w kolejnych latach kształcenia. Przewidziane w programie działania związane z doradztwem zawodowym są powiązane z treściami kształcenia ogólnego, co umożliwi uczniom dostrzeganie związków pomiędzy tym, czego się uczą, a swoją dalszą edukacją i karierą zawodową.

III. CEL OGÓLNY DORADZTWA ZAWODOWEGO

Celem doradztwa zawodowego w klasach VII–VIII szkoły podstawowej jest przygotowanie uczniów do odpowiedzialnego planowania kariery i podejmowania, przy wsparciu doradczym, decyzji edukacyjnych i zawodowych, uwzględniających znajomość własnych zasobów oraz informacje na temat rynku pracy i systemu edukacji.

IV. TREŚCI PROGRAMOWE ORAZ CELE SZCZEGÓŁOWE

W programie uwzględniono cztery obszary celów szczegółowych zgodne z Wewnątrzszkolnym Systemem Doradztwa Zawodowego:

1. Poznawanie własnych zasobów, m.in.: zainteresowań, zdolności i uzdolnień, mocnych i słabych stron, jako potencjalnych obszarów do rozwoju, ograniczeń, kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw), wartości, predyspozycji zawodowych, stanu zdrowia.

2. Świat zawodów i rynek pracy, m.in.: poznawanie zawodów, wyszukiwanie oraz przetwarzanie informacji o zawodach i rynku pracy, umiejętność poruszania się po nim, poszukiwanie i utrzymanie pracy.

3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie, m.in.: znajomość systemu edukacji i innych form uczenia się, wyszukiwanie oraz przetwarzanie informacji o formach i placówkach kształcenia, uczenie się przez całe życie.

4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych, m.in.: planowanie ścieżki edukacyjnej i zawodowej z przygotowaniem do zdobywania doświadczenia zawodowego oraz refleksji nad nim, podejmowanie i zmiany decyzji dotyczących edukacji i pracy, korzystanie z całościowego poradnictwa kariery.

Cele szczegółowe programu

1. POZNAWANIE WŁASNYCH ZASOBÓW

Uczeń:

- 1.1 określa wpływ stanu zdrowia na wykonywanie zadań zawodowych;
- 1.2 rozpoznaje własne zasoby (zainteresowania, zdolności, uzdolnienia, kompetencje, predyspozycje zawodowe);
- 1.3 dokonuje syntezy przydatnych w planowaniu ścieżki edukacyjno-zawodowej informacji o sobie wynikających z autoanalizy, ocen innych osób oraz innych źródeł;
- 1.4 rozpoznaje własne ograniczenia jako wyzwania w odniesieniu do planów edukacyjno-zawodowych;
- 1.5 rozpoznaje swoje możliwości i ograniczenia w zakresie wykonywania zadań zawodowych i uwzględnia je w planowaniu ścieżki edukacyjno-zawodowej;
- 1.6 określa aspiracje i potrzeby w zakresie własnego rozwoju i możliwe sposoby ich realizacji;
- 1.7 określa własną hierarchię wartości i potrzeb.

2. ŚWIAT ZAWODÓW I RYNEK PRACY

Uczeń:

- 2.1 wyszukuje i analizuje informacje na temat zawodów oraz charakteryzuje wybrane zawody, uwzględniając kwalifikacje wyodrębnione w zawodach oraz możliwości ich uzyskiwania;
- 2.2 porównuje własne zasoby i preferencje z wymaganiami rynku pracy i oczekiwaniami pracodawców;
- 2.3 wyjaśnia zjawiska i trendy zachodzące na współczesnym rynku pracy, z uwzględnieniem regionalnego i lokalnego rynku pracy;

- 2.4 uzasadnia znaczenie pracy w życiu człowieka;
- 2.5 analizuje znaczenie i możliwości doświadczania pracy;
- 2.6 wskazuje wartości związane z pracą i etyką zawodową;
- 2.7 dokonuje autoprezentacji;
- 2.8 charakteryzuje instytucje wspomagające planowanie ścieżki edukacyjno-zawodowej, w tym instytucje rynku pracy.

3. RYNEK EDUKACYJNY I UCZENIE SIĘ PRZEZ CAŁE ŻYCIE

Uczeń:

- 3.1 analizuje oferty szkół ponadpodstawowych i szkół wyższych pod względem możliwości dalszego kształcenia, korzystając z dostępnych źródeł informacji;
- 3.2 analizuje kryteria rekrutacyjne do szkół ponadpodstawowych w kontekście rozpoznania własnych zasobów;
- 3.3 charakteryzuje strukturę systemu edukacji formalnej oraz możliwości edukacji pozaformalnej i nieformalnej;
- 3.4 określa znaczenie uczenia się przez całe życie.

4. PLANOWANIE WŁASNEGO ROZWOJU I PODEJMOWANIE DECYZJI EDUKACYJNO-ZAWODOWYCH

Uczeń:

- 4.1 dokonuje wyboru dalszej ścieżki edukacyjno-zawodowej samodzielnie lub przy wsparciu doradczym;
- 4.2 określa cele i plany edukacyjno-zawodowe, uwzględniając własne zasoby;
- 4.3 identyfikuje osoby i instytucje wspomagające planowanie ścieżki edukacyjno-zawodowej i wyjaśnia, w jakich sytuacjach korzystać z ich pomocy;
- 4.4 planuje ścieżkę edukacyjno-zawodową, uwzględniając konsekwencje podjętych wyborów.

Cel ogólny oraz cele szczegółowe programu są spójne z celami kształcenia ogólnego, uwzględniają najważniejsze umiejętności rozwijane w ramach kształcenia ogólnego oraz zadania szkoły. Cel ogólny oraz cele szczegółowe programu doradztwa zawodowego w klasach VII–VIII szkoły podstawowej są spójne z celami orientacji zawodowej (klasy I–III szkoły podstawowej) i orientacji zawodowej dla klas IV–VI.

V. WARUNKI I SPOSOBY REALIZACJI PROGRAMU

Określone w programie cele przewidziane są do realizacji:

- a.** podczas wynikających z ramowych planów nauczania grupowych zajęć z zakresu doradztwa zawodowego, które są prowadzone przez doradcę zawodowego;
- b.** podczas:
- zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu;
 - wspomagania uczniów w wyborze kierunku kształcenia i zawodu w trakcie bieżącej pracy z uczniami;
 - prowadzonych przez doradcę zawodowego, nauczycieli i wychowawców m.in. na obowiązkowych i dodatkowych zajęciach edukacyjnych, zajęciach z wychowawcą i innych zajęciach, a także w formie indywidualnych porad i konsultacji prowadzonych przez doradcę zawodowego (lub innych specjalistów, tutorów, wychowawców, nauczycieli);
- c.** podczas innych działań związanych z doradztwem zawodowym realizowanych w szkole (np. mini targi edukacyjne, projekty edukacyjne, konkursy zawodoznawcze) lub poza nią (np. udział w targach edukacyjnych, udział w wizytach zawodoznawczych w zakładach pracy). Dzięki tym wizytom uczniowie mają możliwość bezpośredniego kontaktu z przedstawicielami zawodów/specjalności, stają się otwarci i zorientowani na rynek pracy oraz pracodawców oraz mogą odnieść wymagania danego zawodu do swoich potrzeb i możliwości.

W realizację programu doradztwa zawodowego dla klas VII–VIII szkoły podstawowej zostaną włączeni rodzice, przedstawiciele instytucji oświatowych zajmujących się doradztwem zawodowym (m.in. specjaliści z poradni psychologiczno-pedagogicznych), placówki kształcenia praktycznego oraz otoczenie społeczno-gospodarcze szkół, przez które należy rozumieć pracodawców/przedsiębiorców, instytucje edukacyjne i instytucje działające rynku pracy (np. powiatowy urząd pracy, Centrum Rozwoju Talentów, Ochotnicze Hufce Pracy), uczelnie wyższe.

Szczególną uwagę na tym etapie edukacyjnym należy zwrócić na współpracę z rodzicami w zakresie wspomagania ucznia w podejmowaniu właściwych decyzji edukacyjno-zawodowych.

Jednym z ważnych elementów realizacji programu będzie także możliwość indywidualnego kontaktu uczniów i rodziców z doradcą zawodowym i innymi specjalistami wspomagającymi proces podejmowania decyzji.

VI. EWALUACJA PROGRAMU

Ewaluacja programu będzie odbywać poprzez:

- pytania ewaluacyjne do uczestników;
- autorefleksję i samoocenę uczestników (swobodne wypowiedzi na zakończenie zajęć);
- zbieranie opinii i informacji zwrotnych od rodziców;
- analizę dokumentacji (dzienniki – tematy zajęć).

Ewaluacja prowadzona będzie w sposób ciągły poprzez okresowe spotkania osób realizujących działania związane z doradztwem zawodowym w szkole poświęcone m.in. omawianiu skuteczność podejmowanych działań oraz okresową ocenę stopnia realizacji celów szczegółowych zawartych w programie doradztwa zawodowego.

Załączniki 1

Literatura i zasoby do realizacji programu doradztwa zawodowego

Nazwa zasobu	Opis
Mapa Karier - Interaktywne narzędzie doradztwa zawodowego w szkole	Scenariusze zajęć, opisy zawodów. https://mapakarier.org/
Portal Doradztwo Edukacyjno-Zawodowe	Materiały, filmy, scenariusze zajęć, testy, baza danych. https://doradztwo.ore.edu.pl/
Młodzieżowy Kwestionariusz Zainteresowań Zawodowych – MŁOKOZZ	Narzędzie służące do diagnozy i autodiagnozy zainteresowań zawodowych uczniów ze wszystkich grup wiekowych, a w szczególności uczniów ostatnich klas szkoły podstawowej. Narzędzie odpowiadać ma na potrzeby doradców uczniów, szczególnie tych, którzy kończą pewien etap edukacji i stoją przed wyborem dalszej drogi kształcenia lub pracy. Źródło dostępu: http://scholaris.pl/zasob/104019
Zamek – Test Predyspozycji Zawodowych	e-ZAMEK.pl jest portalem przeznaczonym do dla osób, które nie zdecydowały jeszcze o wyborze ścieżki zawodowej i chciałyby rozpoznać swoje predyspozycje zawodowe. Portal umożliwia rozwiązywanie specjalistycznych testów predyspozycji zawodowych, które mogą zostać poddane analizie przez nauczycieli lub doradców. Narzędzie do badania predyspozycji zawodowych oparte jest na teorii M. Savickasa. Opracowane są materiały skierowane dla ucznia, nauczyciela i doradcy zawodowego z przykładowymi scenariuszami(http://www.ezamek.pl/biblioteka). Źródło dostępu: http://www.e-zamek.pl/ ; test w wersji papierowej: http://www.e-zamek.pl/public/docs/pdf/testpredyspozycji-zawodowych.pdf .
Rozpoznawanie predyspozycji i zainteresowań gwarancją życiowego sukcesu – pakiet edukacyjny	Pakiet zawiera: – Test do badania predyspozycji i zainteresowań uczniów. – Poradnik metodyczny zawierający przykładowe scenariusze lekcji. – Publikację Moja ścieżka do kariery – krótkie poradniki zawierające podstawowe informacje dotyczące planowania kariery i rozpoznawania predyspozycji zawodowych w zależności od etapu rozwoju na jakim znajduje się uczeń.
Labirynt zawodów	Celem projektu Labirynt zawodów było stworzenie niewerbalnego testu predyspozycji i zainteresowań zawodowych dla uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych oraz multimedialnych zasobów informacji zawodowej, które będą mogły być wykorzystywane w procesie planowania ścieżki edukacyjnej i kariery zawodowej uczniów przez doradców

	zawodowych, pedagogów, nauczycieli, a także samodzielnie przez uczniów i ich rodziców. Niewerbalny test predyspozycji i zainteresowań zawodowych uczniów wraz z multimedialnymi zasobami informacji zawodowej.
Klasyfikacja zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy	Opis: strona Publicznych Służb Zatrudnienia zawiera opisy zawodów wchodzące w skład klasyfikacji zawodów i specjalności. Na stronie udostępniony jest link do wyszukiwarki opisów zawodów. Opis składa się z nazwy zawodu, kodu, syntezy, wykazu zadań zawodowych oraz dodatkowych zadań zawodowych. Źródło dostępu: http://psz.praca.gov.pl/rynek-pracy/bazy-danych/klasyfikacja-zawodow-i-specjalnosci
Informator o zawodach szkolnictwa zawodowego, D. Obidniak, A. Pfeiffer, M. Suliga. KOWEŻiU, Warszawa 2013	Informator w formie interaktywnej. Źródło dostępu: http://doradztwo.ore.edu.pl/wybieram-zawod/
Wyszukiwarka zawodów	Portal „Doradztwo edukacyjno-zawodowe” administrowany przez ORE, zawierający informacje o zawodach, kwalifikacjach, typach szkół, kwalifikacyjnych kursach zawodowych, szkołach realizujących specjalne potrzeby edukacyjne uczniów. Źródło dostępu: http://doradztwo.ore.edu.pl/wybieram-zawod/
Perspektywy edukacyjno-zawodowe – narzędzie diagnozy, edukacji i aktywizacji zawodowej	Celem projektu było stworzenie i dostarczenie uczniom szkół podstawowych narzędzi i materiałów metodycznych wspomagających świadome kształtowanie ścieżek edukacyjno-zawodowych i podejmowanie decyzji w zakresie dalszego kształcenia i zatrudnienia. Produkty projektu kierowane są także do doradców zawodowych, nauczycieli oraz rodziców. Diagnoza zainteresowań zawodowych, potencjału zawodowego oraz kompetencji przedsiębiorczych uczniów oraz generująca rekomendacje zawodowe. Przygotowano również filmy o 194 zawodach szkolnictwa zawodowego.
Publikacja – Warsztat diagnostyczny doradcy zawodowego. Przewodnik dla nauczyciela i doradcy, M. Rosalska, 2012	Książka adresowana jest do wszystkich tych, którzy wspierają inne osoby w planowaniu i realizowaniu planów edukacyjnych oraz zawodowych. Celem publikacji jest wzmocnienie kompetencji doradczych w obszarze związanym z diagnostyką. Zaprezentowano propozycje modeli, schematów diagnostycznych oraz metody, które mogą być wykorzystywane zarówno przez profesjonalnych doradców, jak i nauczycieli czy wychowawców. Źródło dostępu: Euroguidance Polska http://www.euroguidance.pl/index.php?id=ksiazki
Publikacja – Od aktora do autora. Wspieranie młodzieży w konstruowaniu własnej kariery, J. Minta, 2012	Celem publikacji jest przybliżenie wybranych koncepcji poradnictwa kariery oraz przedstawienie elementów warsztatu pracy

	<p>doradcy kariery, które szczególnie mogą pomóc młodym ludziom i wszystkim, którzy ich wspierają w procesie projektowania i realizacji kariery. Przedstawiono także przykłady konkretnych 30 zadań i ćwiczeń, które można wykorzystać w poradnictwie kariery. Źródło dostępu: Euroguidance Polska http://www.euroguidance.pl/index.php?id=ksiazki</p>
<p>Publikacja – Metody pracy z grupą w poradnictwie zawodowym, A. Paszkowska-Rogacz, M. Tarkowska, 2004</p>	<p>Odbiorcami publikacji są doradcy zawodowi. Zawiera ona dwie części o charakterze teoretycznym i jedną o charakterze praktycznym. Uzupełnienie części teoretycznej stanowią prezentacje, które prowadzący zajęcia grupowe mogą wykorzystać podczas zajęć z uczestnikami grupy. Część warsztatowa składa się z opisów ćwiczeń, do których dołączone są materiały, które prowadzący zajęcia mogą modyfikować bądź powielać według własnych potrzeb. Źródło dostępu: Euroguidance Polska http://www.euroguidance.pl/index.php?id=ksiazki</p>

Załączniki 2

Harmonogram działań

Zadanie	Planowany termin realizacji	Rodzaj aktywności	Osoba odpowiedzialna
Zapoznanie rady pedagogicznej z planem WSDZ na rok sz. 2022/2023	wrzesień	Rada pedagogiczna	koordynator WSDZ
Przedstawienie wychowawcom klas VII-VIII propozycji scenariuszy zajęć z zakresu doradztwa zawodowego	wrzesień	Spotkania koordynatora z wychowawcami, przedstawienie propozycji scenariuszy zajęć	koordynator WSDZ
Realizacja zajęć z zakresu doradztwa zawodowego	cały rok szkolny	Zajęcia w klasach	wychowawcy klas VII-VIII, szkolny doradca zawodowy
Poznanie zawodów w swojej okolicy	cały rok szkolny	Udział uczniów w wycieczkach organizowanych do różnych instytucji, spotkania z przedstawicielami różnych zawodów	wychowawcy klas VII-VIII
Poszerzanie wiedzy w zakresie doradztwa zawodowego	zgodnie z ofertą jednostek szkoleniowych	Udział w konferencjach, szkoleniach	nauczyciele, koordynator WSDZ
Rozwijanie aktywności uczniów w ramach SU i wolontariatu	cały rok szkolny	Działania na rzecz środowiska szkolnego, akcje charytatywne	SU
Organizowanie porad konsultacji dla uczniów, rodziców, nauczycieli	cały rok szkolny	Zgodnie z potrzebami	wychowawcy klas VII-VIII, szkolny doradca zawodowy
Organizowanie spotkań ze szkolnym koordynatorem WSDZ	cały rok szkolny	Zgodnie z potrzebami	koordynator WSDZ
Monitorowanie na bieżąco realizację zajęć	cały rok szkolny	Sprawdzanie wpisów w dzienniku	dyrektor szkoły
Ewaluacja dotycząca realizacji WSDZ	czerwiec	Ankieta	koordynator WSDZ